

รายงานการวิจัย

การศึกษาสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ต่ำ

: กรณีศึกษาโรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา

A Study of Causes of O-NET Low Achievement in Grade 12 School Student

: Case Study of Suksawad Wittaya School

สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร

ได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิจัยจากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

รายงานการวิจัย

การศึกษาสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ต่ำ

: กรณีศึกษาโรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา

A Study of Causes of O-NET Low Achievement in Grade 12 School Student

: Case Study of Suksawad Wittaya School

สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร

ได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิจัยจากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

โครงการวิจัยเรื่อง : การศึกษาสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ

: กรณีศึกษา โรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา

A Study of Causes of O-NET Low Achievement in Grade 12 School Student

: Case Study of Suksawad Wittaya School

ผู้วิจัย : สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร¹

บทคัดย่อ

การวิจัยศึกษาสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ: กรณีศึกษา โรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ หาสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อคะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ เพื่อหาแนวทาง ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่จะเอื้อต่อการสอบ O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ และเพื่อหาแนวทาง พัฒนาการเรียนการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ทัดเทียมกับเขตพื้นที่การศึกษา อื่นๆ

ผลจากการวิจัยพบว่าสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อคะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ ประกอบด้วยปัจจัย ในหลายๆด้าน กล่าวคือ

1. ผู้บริหาร โรงเรียนขาดทักษะและความเข้าใจในการจัดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับประสิทธิผล ของการจัดการเรียนรู้
2. ครูผู้สอนไม่มีความชำนาญเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ ในรายวิชาที่รับผิดชอบ
3. ขาดครูแนะแนว ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ส่งผลให้การรับรู้ข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องในการสอบคัดเลือกและการทดสอบวัดความสามารถ ของนักเรียนเป็น ไปอย่างไร้ทิศทาง
4. หลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมของพื้นที่ และ ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรเนื้อหาของการออกสอบของการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ
5. ขาดสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ หลากหลายตลอดจนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนที่มองในแง่ของบรรยากาศเชิงพื้นที่ที่บั่น ทอนความรู้และตระหนักในการจัดการเรียนรู้อย่างที่ควรจะเป็น
6. นักเรียนขาดแรงจูงใจในเป้าหมายของการเรียนและการ ทดสอบ
7. ผู้ปกครองขาดความตระหนักและส่งเสริมต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน
8. ขีดความจำกัดของนักเรียนใน โอกาสที่จะได้รับจากส่วนกลางใน โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนในพื้นที่

---

¹ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สำหรับ แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่จะเอื้อต่อการสอบ O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า 1. ผู้บริหารต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 2. หาแนวทางผลิตครูตามความชำนาญเฉพาะด้านให้แก่แต่ละโรงเรียนและเพิ่ม อัตรากำลังครูแนะแนว 3. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการหลักสูตรทุกฝ่ายในโรงเรียนออกแบบหลักสูตรโดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลักอย่างจริงจังและสอดคล้องกับความจำเป็นต้องการของผู้เรียน 4. จัดกิจกรรมส่งเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่นักเรียน 5. ผู้ปกครองควรหันมาเอาใจริงเอาจังในการตระหนักถึงความสำคัญของตัวนักเรียน 6. หน่วยงานทุกภาคส่วนให้การสนับสนุน โครงการทางการศึกษาที่เป็นลักษณะ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่นอกเหนือจากที่โรงเรียนได้จัดสรรให้ เช่น โครงการรินน้ำใจเพื่อน้องชาวดี้ ที่กระทรวงศึกษาธิการเคยทำมา เป็นต้น

สำหรับแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ทัดเทียมกับเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ พบว่า ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วในวัตถุประสงค์ในสองประเด็นข้างต้นควรหันหน้าเข้าหากันขบคิด ทบทวนถึงบทเรียนที่ผ่านมาสรางปรากฏการณ์ใหม่ให้เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างที่ได้นำเสนอ ให้ความสำคัญต่อผลการวิจัยในครั้งนี้แล้วนำไปสู่ภาคปฏิบัติที่สามารถจับต้องได้ตระหนักอย่างจริงจังถึงการป้องกันมิใช่เพียงแก้ไขในการร่วมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดการช่วยเหลือนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืนต่อไปเพื่อเป็นตัวช่วยในการหนุนเสริมองค์ความรู้ทางการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

มวลการสรรเสริญทั้งหมดเป็นสิทธิ์สำหรับพระเจ้า

ผู้วิจัยขอขอบคุณทางสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาครั้งนี้ว่าวิจัยในครั้งนี้ก็ยังคงยังให้ความช่วยเหลือในการให้คำแนะนำจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาที่ผลักดันให้เกิดแนวคิดการทำวิจัยสร้างแรงจูงใจในการริเริ่มก่อเกิดงานวิจัยตามศักยภาพที่ควรจะเป็นของนักวิจัยรุ่นใหม่ ขอขอบคุณสมาชิกบ้านมิสยะลาคณะทุกท่านที่ร่วมให้กำลังใจในการทำวิจัยชิ้นนี้ตลอดสามเดือนที่ผ่านมา ขอขอบคุณนายอรุณ จินตารา นายมามู กาศร์ นายอิรฟาน มะแซฮาอิ นายอับดุลฟาต๊ะห์ บิลเจ๊ะและ ที่ร่วมระดมความคิดพร้อมทั้งช่วยเหลือในการทำวิจัยในครั้งนี้ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลทางการศึกษาต่อพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มากที่สุด ขอขอบคุณนายมุฮัมมัดราฟิ์ มะเก็ง นายซอลาฮุดดีน การีเย ที่ช่วยเป็นธุระให้ความร่วมมือติดต่อประสานกับทางโรงเรียนในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลสัมภาษณ์งานวิจัยในครั้งนี้ และที่สำคัญขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านของทางโรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยาที่ได้สละเวลาและเอื้อเฟื้อข้อมูลในการสัมภาษณ์งานวิจัยในครั้งนี้

ความดีงามและคุณค่าที่เกิดจากงานวิจัยในครั้งนี้ขอมอบแด่คุณพ่อระหม คุณแม่จะนะะ ไวยวรรณ จิตร ผู้ให้กำเนิด ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูและสร้างโอกาสที่ดีในการเรียนรู้ให้แก่ผู้วิจัยมาแต่เยาว์วัย

สารบัญ

บทคัดย่อ

กิตติกรรมประกาศ

บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	44
บรรณานุกรม	49
ภาคผนวก	52
ประวัติผู้วิจัย	53
ประวัติผู้ร่วมผลักดันทางการศึกษาในพื้นที่ฯในฐานะผู้ช่วยวิจัย	54

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีบทบาทอย่างยิ่งต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมอาณานิคมประเทศแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีข้อจำกัดอยู่มากมายหลายด้านในการพัฒนาการศึกษาให้เดินไปตามเป้าประสงค์การกำหนดทิศทางที่ควรจะเป็นจนเสมือนเนื้อร้ายที่หากไม่หาทางป้องกันแก้ไขอย่างเร่งด่วนการพัฒนาก็จะยิ่งหาทิศทางการพัฒนาได้อย่างยากลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะเหมือนไร้กรอบทิศทางในการแก้ไขหรือผลักดันการก่อเกิดองค์ความรู้ที่ควรจะเป็นให้แก่แก่นักเรียนในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพด้านการศึกษา

จากรายงานค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 4 (ม. 6) ปีการศึกษา 2551 จำแนกตามจังหวัดของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2551) พบว่า การศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพที่ต่ำเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นของประเทศไทย

เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนในการจัดการศึกษาในพื้นที่จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาที่ถูกต้องที่สามารถปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยในฐานะนักพัฒนาการศึกษา ที่คลุกคลีอยู่ในพื้นที่จึงมีความสนใจในการศึกษาค้นคว้าวิจัยถึงปัญหาสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ โดยใช้กรณีศึกษาโรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยาในการศึกษาค้นคว้าวิจัยใน ครั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนดังกล่าวอยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดเหตุการณ์การก่อความไม่สงบอยู่บ่อยครั้งจึงน่าจะตอบ โจทย์ได้เป็นอย่างดีในระดับหนึ่งอีกทั้ง เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่จะเอื้อต่อการสอบ O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่สามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ และเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ทัดเทียมกับเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อคะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ
2. เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่จะเอื้อต่อการสอบ O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อหาแนวทาง พัฒนาการเรียนการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ทัดเทียมกับเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะ สาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ต่ำ โดยใช้โรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

คะแนน O-NET หมายถึง คะแนนทดสอบทางการศึกษาระดับชาติพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 4 (ม.6)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูฝ่ายสนับสนุนวิชาการ ตลอดจนนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล คือ สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยพรรณนาวิเคราะห์ตามข้อมูลที่ได้รับทั้งข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ

ผลหรือความรู้ที่จะได้รับ

1. ทำให้ทราบสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อคะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ
2. ทำให้ทราบแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่จะเอื้อต่อการสอบ O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ทำให้ทราบแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ทัดเทียมกับเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของ O-NET (Ordinary National Educational Testing)¹

คือ การสอบความรู้รวบยอดปลายช่วงชั้น (6 ภาคเรียน) ของชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ทั้ง 8 กลุ่มสาระ สอบได้ 1 ครั้ง สำหรับผู้ที่กำลังจะจบชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

วิชาที่ใช้ในการจัดสอบ O-NET²

1 วิชาภาษาไทย

สาระ	จำนวนข้อสอบ		
	ป.6 (วิชา 61)	ม.3 (วิชา 91)	ม.6 (วิชา 01)
1. การอ่าน	9	5	20
2. การเขียน	2	15	20
3. การฟัง การดู และการพูด	2		6
4. หลักการใช้ภาษา	23	25	34
5. วรรณคดี และ วรรณกรรม	4	10	20
รวม	40	50	100

¹ สืบค้นจาก www.niets.or.th [12 สิงหาคม 2552]

² สืบค้นจาก www.niets.or.th [12 สิงหาคม 2552]

2 วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระ	จำนวนข้อสอบ	
	ม.3 (วิชา 95)	ม.6 (วิชา 02)
1. ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม	10	20
2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	10	20
3. เศรษฐศาสตร์	10	20
4. ประวัติศาสตร์	10	20
5. ภูมิศาสตร์	10	20
รวม	50	100

3 วิชาภาษาอังกฤษ

สาระ	จำนวนข้อสอบ	
	ม.3 (วิชา 94)	ม.6 (วิชา 03)
1. ภาษาเพื่อการสื่อสาร	32	71
2. ภาษาและวัฒนธรรม	8	29
3. ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้	แทรกอยู่ใน สาระที่ 1 และ 2	
4. ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก	สถานการณ์ที่แทรกใน สาระที่ 1 และ 2	
รวม	40	100

4 วิชาคณิตศาสตร์

สาระ	จำนวนข้อสอบ		
	ป.6 (วิชา 64)	ม.3 (วิชา 94)	ม. 6 (วิชา 04)
1. จำนวนและการดำเนินการ	15	7	6
2. การวัด	3	5	3
3. เรขาคณิต	3	4	ได้อิงการแก้ปัญหาบางข้อ
4. พีชคณิต	2	6	15
5. การวิเคราะห์ ข้อมูลและ ความน่าจะเป็น	2	5	16
6. ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์	แทรกอยู่ในสาระที่ 1 - ๕	3	แทรกอยู่ในสาระที่ 1 - ๕
รวม	25	30	40

5 วิชาวิทยาศาสตร์

สาระ	จำนวนข้อสอบ		
	ป.6 (วิชา 65)	ม.3 (วิชา 95)	ม. 6 (วิชา 05)
1. สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต	7	6	16
2. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม	3	4	6
3. สารและสมบัติของสาร	8	10	22
4. แรงแบบและการเคลื่อนที่	3	5	13
5. พลังงาน	6	5	9
6. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก	6	4	6
7. ดาราศาสตร์และอวกาศ	7	6	8
8. ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	แทรกอยู่ในสาระที่ 1 - 7	แทรกอยู่ในสาระที่ 1 - 7	แทรกอยู่ในสาระที่ 1 - 7
รวม	40	40	80

6 รวม 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ใน 1 ฉบับ

สุขศึกษาและพลศึกษา

สาระ	จำนวนข้อสอบ ม.6 (วิชา 06)
1. การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์	6
2. ชีวิตและครอบครัว	7
3. การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล	16
4. การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค	5
5. ความปลอดภัยในชีวิต	6
รวม	40

6 รวม 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ใน 1 ฉบับ

วิชาศิลปะ

สาระ	จำนวนข้อสอบ ม.6 (วิชา 06)
1. ทัศนศิลป์	14
2. ดนตรี	13
3. นาฏศิลป์	13
รวม	40

6 รวม 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ใน 1 ฉบับ

วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระ	จำนวนข้อสอบ ม.6 (วิชา 06)
1. การดำรงชีวิตและครอบครัว	11
2. การอาชีพ	แทรกอยู่ใน สาระที่ 1, 3 -5
3. การออกแบบและเทคโนโลยี	11
4. เทคโนโลยีสารสนเทศ	11
5. เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ	7
รวม	40

แนวคิดพื้นฐานและประเด็นสำคัญของการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้³

หากวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการศึกษาโดยทั่วไปคือเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมและเพื่อสืบทอดทักษะในการทำมาหาเลี้ยงชีพ การศึกษาของประชากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็มีวัตถุประสงค์ที่ไม่ต่างไปจากนี้เพียงแต่ว่าในกรณีของการสืบทอดวัฒนธรรมนั้น วัฒนธรรมที่ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ต้องการสืบทอดคือวัฒนธรรมท้องถิ่น ขณะที่วัฒนธรรมที่รัฐบาลกลางต้องการสืบทอดนั้นคือวัฒนธรรมของชาติตามแบบอย่างเมืองหลวง จากมุมมองที่แตกต่างกันนี้เองจึงทำให้ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับความต้องการของรัฐบาลไม่อยู่ในแนวทางเดียวกัน จากความขัดแย้งดังกล่าวกระบวนการฯ จึงเห็นควรที่เสริมจุดประสงค์เพิ่มเติมแก่นโยบายการศึกษาในสาม

³ อ่างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.2550.หน้าที่ 43.

จังหวัดชายแดนภาคใต้คือให้ชุมชนพุทธและชุมชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

การพิจารณาการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะครอบคลุมการศึกษาในสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และสายศาสนาในตาดีกา สถาบันศึกษาปอเนาะ (ปอเนาะดั้งเดิม) และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (รอส.)

การศึกษาของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลายในสถาบันการศึกษาและการจัดการศึกษา ด้วยหน้าที่ของการเป็นมุสลิมที่ชุมชนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงได้จัดการศึกษาวิชาศาสนาและต่อมาเสริมด้วยวิชาสามัญได้อย่างลงตัว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการจัดการศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะและ รอส. แนวทางการจัดการศึกษาของ รอส. น่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นคำตอบสำคัญสำหรับปัญหาความไม่ลงตัวระหว่างการเรียนในวิชาสามัญและวิชาศาสนา แต่ผลประการหนึ่งของวิวัฒนาการทางด้านการจัดการศึกษาที่คณะกรรมการฯ เห็นว่าเป็นเรื่องน่าวิตกและรัฐควรจะหาทางออกที่เหมาะสมก็คือนักเรียนที่เป็นชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายมลายูเริ่มแยกกันเรียนมากขึ้น ในระดับมัธยมศึกษานั้น นักเรียนจะแยกเรียนมากกว่าในระดับอื่นๆ โดยนักเรียนชาวไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่จะอยู่ใน รอส. ซึ่งไม่มีนักเรียนไทยพุทธอยู่เลย ขณะที่โรงเรียนของรัฐนั้น สัดส่วนของนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูได้น้อยลงไปเรื่อยๆ หาก รอส. ขยายหลักสูตรของตนไปยังระดับประถมศึกษา การเรียนร่วมกันของเด็กนักเรียนในระดับนี้ก็ลดน้อยลงไปอีก

เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ว่าชุมชนชาวมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ให้ความสำคัญแก่การศึกษาในส่วนที่เป็นการศึกษาศาสนาโดยตลอด แต่การยอมรับในการศึกษาในวิชาภาษาไทยและวิชาสามัญอื่นๆ ใดเริ่มเกิดขึ้นในช่วงประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา ด้วยเหตุที่ว่าผู้ปกครองเริ่มตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาสามัญที่อาจจะช่วยให้บุตรหลานและครอบครัวของตนสามารถดำรงอยู่ในเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้

แต่จากการศึกษาของคณะกรรมการฯ พบว่าการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ผลที่ค่อนข้างน่าวิตก โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องคุณภาพการศึกษาในวิชาสามัญที่ท้ายที่สุดอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจตามมา

ระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้⁴

ระบบการศึกษาของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถจำแนกออกได้เป็นสองส่วนคือ

- 1) การศึกษาในวิชาสามัญ และ
- 2) การศึกษาในวิชาศาสนา

ในมุมมองของชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้การศึกษาในวิชาศาสนาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเป็นมุสลิมที่ดี ในขณะที่เดียวกัน การศึกษาในวิชาสามัญก็เริ่มมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น (โดยเฉพาะในสายตาของผู้ปกครองมุสลิม) ที่จะทำให้ผู้จบการศึกษานั้นสามารถหางานทำและดำเนินชีวิตได้ในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย แม้ว่าการศึกษาในวิชาสามัญจะมีบทบาทและความสำคัญเพิ่มมากขึ้นสำหรับชาวไทยเชื้อสายมลายู แต่ก็มิได้หมายความว่าชาวไทยเชื้อสายมลายูเหล่านี้จะละเลยหรือให้ความสำคัญกับการศึกษาในวิชาศาสนาน้อยลง ในทางตรงกันข้าม กลุ่มคนเหล่านี้ก็กลับพยายามให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในวิชาศาสนาและสามัญควบคู่กัน ไปอย่างลงตัวอย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาที่สำคัญอีกหลายประการที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา (ทั้งในวิชาสามัญและวิชาศาสนา) ของประชากรไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื้อหาในส่วนนี้จะนำเสนอภาพเกี่ยวกับระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และประเด็นปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในการนำเสนอจะลำดับเรื่องตามชั้นเรียนตั้งแต่นักเรียนเริ่มเข้าสู่ระบบการศึกษาดังนี้

ก่อนประถมศึกษา

เริ่มแรกในชั้นอนุบาล เด็กไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่เริ่มเข้าชั้นเรียนในระดับอนุบาลในโรงเรียนของรัฐซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะในเขตชนบทหรือท้องถิ่นที่ห่างไกล นั้นเด็กนักเรียนเหล่านี้ต้องใช้บริการของรัฐเป็นหลัก การเรียนการสอนก็เป็นวิชาสามัญตามหลักสูตรของรัฐบาล ภาษาที่ใช้เป็นสื่อกลางในการเรียนการสอน (พูด อ่าน และเขียน) คือภาษาไทย อย่างไรก็ตามในหลายกรณี ครูผู้สอนได้ใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสารกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้มาก

⁴ อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.2550.หน้าที่ 47.

ขึ้น แม้วก่อนหน้านี้รัฐบาลได้ออกกฎหมายระเบียบห้ามใช้ภาษาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐก็ตาม ในส่วนของการเรียนวิชาศาสนานั้น นักเรียนในระดับอนุบาลยังไม่ต้องเรียนวิชาศาสนาในโรงเรียน แต่หากในพื้นที่หรือชุมชนของตนมีศูนย์อบรมเด็กก้นเกณฑ์ประจำมัสยิด (เราเงาะฮ์) เด็กไทยเชื้อสายมลายูเหล่านี้ก็จะไปเรียน/อบรมศาสนาที่ศูนย์แห่งนี้

ตารางที่ 1: จำนวนสถาบันการศึกษาประเภทต่างๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีการศึกษา 2547 – 2548

(ก)

จังหวัด	เราเงาะฮ์	ตาดีกา
ยะลา	21	426
นราธิวาส	30	610
ปัตตานี	37	632
รวม	88	1668

ที่มา : อิบราเฮ็ม (2548) กระทรวงศึกษาธิการ⁵

(ข)

จังหวัด	โรงเรียนของรัฐ					
	อนุบาล-ประถมศึกษา	อนุบาล-มัธยมตอนต้น	ประถมศึกษา	ประถมศึกษา-มัธยมศึกษา	มัธยมตอนต้น	มัธยมศึกษา
ยะลา	196	27	1	0	0	10
นราธิวาส	303	47	2	3	3	16
ปัตตานี	287	33	1	0	0	17
รวม	786	107	4	3	3	43

⁵ อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. 2550. หน้าที่ 49.

(ค)

	โรงเรียนเอกชน (รอส. : ศาสนาและสามัญ)				
จังหวัด	อนุบาล- ประถมศึกษา	อนุบาล-มัธยมศึกษา ตอนปลาย	ประถมศึกษา- มัธยมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา
ยะลา	0	0	3	6	19
นราธิวาส	0	0	0	24	22
ปัตตานี	1	1	1	45	37
รวม	1	1	4	25	78

ที่มา: สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ⁶

ประถมศึกษา

เมื่อขึ้นเรียนต่อในระดับประถมศึกษา นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูส่วนมากยังคงศึกษาต่อในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ในส่วนของวิชาสามัญนั้น นักเรียนจะได้รับการศึกษาในวิชา คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และอื่นๆ อย่างเข้มข้น (ประมาณ 23 ชั่วโมงจาก 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) โดยมีภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอน ขณะที่ศึกษาในวิชาที่เกี่ยวกับศาสนาหรืออิสลามศึกษาจะไม่เข้มข้น (ประมาณ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) หากเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างวิชาสามัญศึกษากับวิชาที่เกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนของรัฐแล้วพบว่า จากจำนวนชั่วโมงการเรียน (ซึ่งคำนวณมาจากคาบการเรียน) ทั้งสิ้น 25 ชั่วโมง วิชาสามัญศึกษามีสัดส่วนสูงมากถึงร้อยละ 90 ขณะที่วิชาศาสนามีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 ความเข้มข้นที่ค่อนข้างน้อยของการเรียนในวิชาที่เกี่ยวกับศาสนาเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้บรรดาผู้ปกครองส่งบุตรหลานไปเรียนศาสนาเพิ่มเติมในคาบิคา ขณะที่สัดส่วนการเรียนการสอนวิชาสามัญและวิชาศาสนาใน รอส. ที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาแห่งหนึ่งนั้นเท่ากับร้อยละ 55 ต่อ 46 ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือแม้ว่าสัดส่วนการเรียนวิชาสามัญศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐจะค่อนข้างสูง แต่ผู้ปกครองหลายรายก็ได้ตำหนิว่าคุณภาพการเรียนการสอนวิชาสามัญนั้นค่อนข้างต่ำ เนื่องจากข้อจำกัดด้านภาษาซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนระยะเวลา ตัวเลขผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปี 2546 (ตารางที่ 3) แสดงให้เห็นว่า

⁶ อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. 2550. หน้าที่ 50.

นักเรียนประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพการศึกษาในวิชาสามัญที่สำคัญ (ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ) ต่ำกว่านักเรียนประถมศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย

ตารางที่ 2: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทยในปี 2546

หน่วย

วย : คะแนนร้อยละเฉลี่ย

	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	อังกฤษ
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	38.77	36.92	37.91	40.81
ภาคใต้อื่นๆ	46.07	41.65	43.05	41.10
ภาคใต้อื่นๆ ไม่รวม กทม.	45.27	41.95	42.44	40.98

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ⁷

หมายเหตุ : เป็นค่าเฉลี่ยอย่างง่าย โดยมีค่าเป็นคะแนนเต็มเท่ากับ 100

หากพิจารณารูปแบบการศึกษาของเด็กนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลก็จะพบว่า ในวันจันทร์ถึงศุกร์ นักเรียนเข้าเรียนวิชาสามัญศึกษา (และวิชาศาสนาบางส่วน) ในโรงเรียนของรัฐบาลตั้งแต่เวลาประมาณ 9.00-15.00 น. หลังจากนั้นในเวลาประมาณ 17.00-19.00 น. จะไปศึกษาศาสนาในตาดีกา (ยกเว้นในวันศุกร์ นักเรียนไม่ต้องไปตาดีกา เนื่องจากเป็นวันหยุดตามหลักศาสนาอิสลาม) และเมื่อกลับถึงบ้านก็จะฝึกอ่านคัมภีร์อัลกุรอานต่อจนเข้านอน ในวันเสาร์-อาทิตย์ นักเรียนต้องไปเรียนศาสนาที่ตาดีกาช่วงเวลา 8.00-15.30 น. จากแบบจำลอง (ซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์) ดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นเป็นนัยว่าชีวิตในวัยประถมศึกษาของเด็กๆ เหล่านี้เต็มไปด้วยการเรียน (ทั้งในเวลาและนอกระบบโรงเรียน)

⁷ อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. 2550. หน้า ที่ 52.

สำหรับนักเรียนที่เรียนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (รอส.) (ซึ่งมีเพียงหกแห่ง) นั่นก็จะต้องเรียนทั้งวิชาสามัญศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาและวิชาที่เกี่ยวกับศาสนาควบคู่กันไป สิ่งสำคัญที่ทำให้ รอส. แตกต่างจากโรงเรียนของรัฐบาลก็คือ ความเข้มข้นของการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับศาสนา กล่าวคือ รอส. ส่วนใหญ่เปิดการเรียนการสอนในวันอาทิตย์ถึงพฤหัสบดี (หยุดวันศุกร์-เสาร์) ในช่วงเช้าของแต่ละวันเป็นการเรียนในวิชาสามัญ ขณะที่ในช่วงบ่ายเป็นการเรียนวิชาที่เกี่ยวกับศาสนาในระดับอิมดาอียะฮ์ สัดส่วนการเรียนในวิชาสามัญต่อการเรียนวิชาที่เกี่ยวกับศาสนาเท่ากับร้อยละ 55 ต่อ 45 กล่าวคือเรียนวิชาสามัญจำนวน 5 คาบและเรียนวิชาศาสนาจำนวน 4 คาบต่อวัน รวมแล้วในหนึ่งสัปดาห์นักเรียนใน รอส. มีจำนวนชั่วโมงเรียน (ทั้งวิชาศาสนาและสามัญ) จำนวนประมาณ 34 ชั่วโมง ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนใน รอส. มักไม่ส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนในคาติกา เนื่องจากเห็นว่าการศึกษาศาสนาใน รอส. นั้นเข้มข้นอยู่แล้วยกเว้นในบางกรณีที่ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานของตนเรียนศาสนาเพิ่มเติม ก็จะส่งไปเรียนยังคาติกาหรือที่มัสยิดในชุมชน อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนที่เรียนใน รอส. นั้นมีจำนวนชั่วโมงเรียนที่มากกว่าโรงเรียนของรัฐประมาณ 9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่ชั่วโมงเรียนวิชาสามัญใน รอส. จะน้อยกว่าในโรงเรียนประถมของรัฐเล็กน้อย

ปัญหาที่สำคัญที่พบในระบบการศึกษาขั้นประถมศึกษาของนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูก็คือทักษะหรือความรู้ความสามารถในวิชาภาษาไทยและสามัญอื่นๆ ของนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูที่เรียนในโรงเรียนของรัฐบาลนั้นอยู่ในระดับต่ำ แม้ไม่สามารถหาข้อมูลที่แสดงถึงทักษะในวิชาภาษาไทยของนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูเปรียบเทียบกับนักเรียนไทยพุทธได้ แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ครู ผู้ปกครอง ละครักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ได้ให้ความเห็นตรงกันถึงปัญหาในเรื่องคุณภาพหรือทักษะในวิชาภาษาไทยของนักเรียนไทยเชื้อสายมลายู ยิ่งไปกว่านั้น จากการสัมภาษณ์ยังพบว่านักเรียนไทยเชื้อสายมลายูที่อยู่ในโรงเรียนในเขตชนบทห่างไกลมีทักษะในวิชาภาษาไทยที่ต่ำกว่านักเรียนไทยเชื้อสายมลายูที่เรียนอยู่ในเขตเมืองหรือเขตเทศบาล

สาเหตุของปัญหาดังกล่าวนี้น่าจะมาจากการจัดหลักสูตรการศึกษาในวิชาภาษาไทยในระดับชั้นเด็กเล็กอย่างเช่นระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาตอนต้น (World Bank 2005) กล่าวคือในขณะที่เด็กเริ่มเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการในวัยก่อนประถมศึกษาภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันหรือภาษา

แม่นั้นคือ “ภาษาถิ่นมลายู” ในวันขณะนั้นทักษะในการพูด อ่าน และเขียนภาษามลายูก็ถือว่ายังไม่ดีเท่าที่ควร แต่เมื่อครั้งต้องเข้าสู่ระบบการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียน (ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนของรัฐหรือ รร.เอกชน) เด็กนักเรียนเหล่านั้นก็ต้องพบกับการเรียนการสอนในภาษาไทย (ซึ่งเป็นภาษาที่สองที่เข้ามา) ขณะที่ภาษามลายูหนึ่งยังไม่ดีเท่าที่ควรและต้องมาเริ่มเรียนภาษาที่สองอย่างเข้มข้น (สื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะวิชาต่างๆ เกือบทั้งหมดเป็นภาษาไทย) ทำให้เด็กปรับตัวได้ลำบาก เช่น อาจเป็นปัญหาในการเทียบเคียงพยัญชนะ เมื่อเป็นเช่นนั้นทักษะในการเรียนภาษาไทยก็จะตกต่ำตามไปด้วย ปัญหาที่ตามมาก็คือคุณภาพการเรียนในวิชาสามัญที่มีภาษาไทยสื่อกลางนั้นก็พลอยตกต่ำไปด้วย

อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต่างๆ ก็ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าวและกำลังดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการจัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาขึ้นในโรงเรียนของรัฐบาลบางแห่งเพื่อเป็นการนำร่องและได้เริ่มดำเนินการไปบ้างแล้วตั้งแต่ช่วงภาคปลายของปีการศึกษา 2548 กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มโครงการโรงเรียนทดลองสองภาษานี้ใน 12 โรงเรียนของ 6 เขตพื้นที่การศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดละ 2 เขตการศึกษา) สาธารณสุขของแนวทางการจัดการเรียนระบบสองภาษานี้คือ

1) การสร้างความเข้มแข็งการเรียนภาษาไทย และ

2) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาษามลายูและภาษาไทยโดยเพิ่มเวลาการเรียนการสอนวิชาศาสนาหรืออิสลามศึกษาจากเดิม 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็น 3-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เวลาส่วนที่เพิ่มขึ้นมานี้จะเน้นการเชื่อมโยงภาษาระหว่างภาษาไทยกับภาษามลายู (อักษรยาวีและรูมี) สำหรับภาษามลายูที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้นจะผสมผสานกันระหว่างภาษามลายู (อักษรยาวีและรูมี) และภาษาไทย

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความไม่เข้มข้นในการเรียนการสอนวิชาศาสนาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องส่งบุตรหลานของตนไปศึกษาวิชาทางด้านศาสนาเพิ่มเติมในตาติกาเนื่องจากการเรียนการสอนวิชาศาสนาในโรงเรียนของรัฐไม่เข้มข้นยิ่งไปกว่านั้น ทางออกหรือทางเลือกอื่นๆ อย่างเช่นการส่งบุตรหลานของตนไปเรียนใน รร.เอกชน (ซึ่งสอนวิชาศาสนาเข้มข้นกว่า) ที่เปิดเรียนในระดับประถมศึกษาด้วยนั้นก็มีข้อจำกัด เนื่องจากมี รร. ที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาด้วยเพียงประมาณหกแห่งเท่านั้น

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้อยู่ในระหว่างดำเนินการจัดเตรียมแนวทาง โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐประสานงานหรือร่วมมือกับตาดิคาที่อยู่ในเขตชุมชนเดียวกันหรือเขตใกล้เคียงในการร่วมกันจัดการศึกษาวิชาศาสนาหรืออิสลามศึกษาให้แก่ นักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล หากรัฐบาล (โดยความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น) สามารถดำเนินการในเรื่องนี้ได้สำเร็จก็ถือว่ารัฐบาลสามารถนำความเข้มแข็งของชุมชนในเรื่องการจัดการศึกษาทางด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตมาพัฒนาระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคได้

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่ยังไม่แน่ชัดว่าจะเป็นปัญหาหรือไม่คือจำนวนชั่วโมงเรียน (ทั้งในระบบและนอกระบบ) ที่ค่อนข้างมากสำหรับเด็กนักเรียนในวัยดังกล่าว จากการที่ต้องศึกษาทั้งวิชาสามัญในโรงเรียนของรัฐบาลในวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ต่อด้วยการเรียนวิชาศาสนาในช่วงเย็นของวันธรรมดา และช่วงเวลากลางวันในวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ชีวิตส่วนใหญ่ของเด็กไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคได้เหล่านี้จึงเต็มไปด้วยการเรียน เวลาว่างที่ใช้ในการทบทวนบทเรียนและพักผ่อนหรือเที่ยวเล่นตามประสาเด็กนั้นแทบจะหมดหายไป สิ่งที่น่ากังวลและยังไม่มีข้อพิสูจน์ก็คือความเครียดที่เกิดจากเวลาในการพักผ่อนที่น้อยเช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม (และต่อไปยังปัญหาสังคมอื่นๆ) และคุณภาพการเรียนของเด็กไทยเชื้อสายมลายูเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร

อย่างไรก็ตาม แนวทางการแก้ไขปัญหของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับการประสานความร่วมมือกับตาดิคาในการจัดการเรียนการสอนวิชาทางด้านศาสนาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล อาจจะช่วยจัดปัญหาในประเด็นเรื่องจำนวนชั่วโมงเรียนที่มากออกไปได้ เนื่องจากเมื่อตาดิคาเข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล สภาพโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลในส่วนที่มีอิสลามศึกษาก็จะไม่แตกต่างจาก รอส. ในขณะนี้ กระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการทดลองจับคู่ระหว่างตาดิคา กับโรงเรียนของรัฐบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษาละ 10 โรงเรียนรวมเป็น 60 โรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคได้นั้นหมายความว่า หากผู้ปกครองสนใจในความเข้มข้นของการเรียนการสอนวิชาศาสนาที่บุตรหลานของตนได้รับจากโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล ความจำเป็นในการเรียนศาสนาเพิ่มเติมในสถานที่อื่นก็อาจหมดไป นอกจากนั้น ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูที่เรียนในระดับประถมศึกษาของ

รศ. แห่งหนึ่งยังแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ที่เรียนใน รศ. แห่งนั้นไม่จำเป็นต้องไปเรียนศาสนาเพิ่มเติมในช่วยเย็นของแต่ละวันและวันหยุดก็มีเวลาว่างมากขึ้น (ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนแห่งนี้เปิดสอนในวันอาทิตย์ถึงวันพฤหัสบดีระหว่างเวลา 8.30-16.30 น.) ขณะที่นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงนั้นกลับต้องไปเรียนศาสนาในคาบิคาเพิ่มเติมทางเลือกอีกประการหนึ่งของการแก้ไขปัญหาจำนวนชั่วโมงเรียนที่ค่อนข้างมากก็คือการบูรณาการหลักสูตรวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาเข้าด้วยกัน ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการศึกษาด้านสามัญและอิสลามศึกษาในทุกระดับชั้นทั้งในกรณีโรงเรียนของรัฐและ รศ. โดยรัฐบาลอาจต้องสนับสนุนเงินทุนอย่างเพียงพอและต่อเนื่องเพื่อให้การศึกษาแบบบูรณาการนี้เป็นรูปธรรมและสัมฤทธิ์ผลขึ้นมาได้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกๆ ของการบูรณาการการศึกษาวิชาสามัญและอิสลามศึกษานั้นอาจมีปัญหาในเรื่องการไม่ยอมรับในคุณภาพและมาตรฐานจากชุมชนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจากชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น ในการดำเนินงานต่างๆ ของรัฐบาลทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการต้องให้ผู้นำทางด้านการศึกษาและศาสนาของชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิดทุกชั้นตอน

มัธยมศึกษา

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูนั้นถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ กล่าวคือนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่ที่เดินเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลจะย้ายไปเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาที่ รศ. (รายละเอียดโปรดดูจากตารางที่ 4 และตารางที่ 5) เพราะเหตุว่าการเรียนการสอนวิชาศาสนาเข้มข้นกว่าเมื่อเทียบกับสองชั่วโมงต่อสัปดาห์ในโรงเรียนของรัฐ (แม้ว่าโรงเรียนของรัฐมีชั่วโมงเรียนวิชาสามัญศึกษามากกว่าก็ตาม) ดังนั้นเมื่อถึงระดับมัธยมศึกษา นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูเริ่มมีทางเลือกมากขึ้น เพราะในปัจจุบันมีจำนวน รศ. เป็นจำนวนมากและหลายแห่งอยู่ไม่ไกลจากชุมชนชาวไทยเชื้อสายมลายูนัก

ตารางที่ 3 จำนวนและสัดส่วนนักเรียนในโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน ระดับชั้นต่างๆ ในปีการศึกษา 2547 จำแนกตามศาสนาที่นับถือ

ระดับ	จำนวน (คน)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	พุทธ	มุสลิม	อื่นๆ	รวม	พุทธ	มุสลิม	อื่นๆ	รวม
อนุบาล	3,657	47,942	399	51,998	7.0	92.2	0.8	100.00
ประถมศึกษา	15,070	162,327	7,699	185,096	8.1	87.7	4.2	100.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	11,514	11,527	216	23,257	49.5	49.6	0.9	100.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	5,604	4,794	22	10,420	53.8	46.0	0.2	100.00
รวม	35,845	226,590	8,336	270,771	13.2	83.7	3.1	100.00

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ⁸

ตารางที่ 4: จำนวนนักเรียนในโรงเรียนของรัฐและ รอท. ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน ระดับชั้นต่างๆ ในปีการศึกษา 2547

ระดับชั้น	โรงเรียนของรัฐ	รอท.
อนุบาล	51,998	262
ประถมศึกษา	18,5096	976
มัธยมศึกษาตอนต้น	23,257	57,947
มัธยมศึกษาตอนปลาย	10,420	30,020
รวม	270,771	89,205

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ⁹

⁸ อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.2550.หน้าที่ 59.

⁹ อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.2550.หน้าที่ 60.

ในอดีตที่ผ่านมาสัดส่วนนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลอยู่ในระดับที่สูงกว่าในปัจจุบันมากสาเหตุนี้น่าจะมาจากคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่สูงกว่า รอศ. แม้ว่าจะต้องเรียนวิชาศาสนาที่เข้มข้นน้อยกว่า ผู้ปกครองก็อาจยินยอมให้บุตรหลานของตนไปเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลเพื่อให้ได้คุณภาพการศึกษาที่สูงกว่า นอกจากนั้น ในอดีต รอศ. ยังมิได้พัฒนาทั้งในด้านคุณภาพการศึกษาและการบริการอย่างเช่นในปัจจุบันสัดส่วนนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลจึงอยู่ในระดับค่อนข้างสูง แต่ในปัจจุบันที่ รอศ. ได้รับการอุดหนุนเพิ่มมากขึ้นจึงได้พัฒนาคุณภาพทั้งการศึกษาและการให้บริการ (เช่นการจัดรถบริการรับ-ส่ง) ผู้ปกครองชาวไทยเชื้อสายมลายูจึงเลือกที่จะส่งบุตรหลานของตนไปเรียนระดับมัธยมศึกษาใน รอศ. ที่ได้ทั้งคุณภาพในวิชาสามัญและการเรียนศาสนาที่เข้มข้น อย่างไรก็ตาม นักเรียนบางคนทั้งในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐและ รอศ. ก็อาจไปเรียนศาสนาเพิ่มเติมใน รอศ. และ สถาบันศึกษาปอเนาะ

นอกเหนือจากกลุ่มนักเรียนที่ไปศึกษาต่อในโรงเรียนของรัฐบาล และ รอศ. (ประเภทสอนศาสนาควบคู่กับสามัญ) ยังมีนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งที่มุ่งสู่การเรียนทางด้านศาสนาอย่างจริงจัง บางคนก็เลือกศึกษาต่อใน รอศ. ที่สอนศาสนาเพียงอย่างเดียว (ในรายงานฉบับนี้เรียกว่า “ปอเนาะแบบโรงเรียน”) บางส่วนก็เลือกศึกษาต่อในสถาบันศึกษาปอเนาะ (ในรายงานฉบับนี้เรียกว่า “ปอเนาะแบบดั้งเดิม”) สาเหตุที่เปลี่ยนไปเรียนสายศาสนานั้น นักเรียนบางคนก็ต้องการเป็นผู้รู้ทางด้านศาสนาหรือเรียนเพื่อต้องการไปเป็นอูstadh ขณะที่นักเรียนบางคนเปลี่ยนสายไปเรียนศาสนาก็เนื่องมาจากคุณภาพการเรียนในวิชาสามัญจากระดับประถมศึกษาที่ค่อนข้างต่ำ นอกจากนั้นยังมีนักเรียนบางคนที่มีเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับขยายไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมตอนต้นและไม่ศึกษาต่อมีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้น ส่วนสาเหตุที่ไม่ศึกษาต่อนั้นก็ยังไม่แน่ชัดว่าเป็นเพราะเหตุใด

ข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นระดับสุดท้ายของการศึกษาที่บังคับให้นักเรียนต้องอยู่ในระบบการศึกษาภาคที่เป็นทางการ (ตารางที่ 6) แสดงให้เห็นว่าคุณภาพการศึกษาในวิชาสามัญที่สำคัญของนักเรียน (ทั้งไทยพุทธและไทยเชื้อสายมลายู) นั้นยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าพื้นที่อื่นๆ (ยกเว้นวิชาภาษาอังกฤษ) โดยเฉพาะในวิชาภาษาไทยที่ต่ำกว่าค่อนข้างมาก

ตารางที่ 5: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทยในปี 2546

หน่วย : คะแนนร้อยละเฉลี่ย

	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	อังกฤษ
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	47.51	32.98	35.47	37.81
ภาคใต้อื่นๆ	54.78	35.26	38.30	37.86
ภาคอื่นๆ ไม่รวม กทม.	53.42	34.35	37.64	36.70

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลกระทรวงศึกษาธิการ¹⁰

หมายเหตุ : เป็นค่าอย่างง่าย โดยมีค่าเป็นคะแนนเต็มเท่ากับ 100

ปัญหาสำคัญของระบบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูนั้นไม่ต่างจากในระดับประถมศึกษาเท่าใดนัก นั่นก็คือ คุณภาพการศึกษาในวิชาสามัญ ผลลัพธ์ของปัญหาการด้อยคุณภาพในวิชาสามัญก็คือนักเรียนบางส่วนต้องออกจากระบบการศึกษาไป เนื่องจากเรียนวิชาสามัญต่อไปไม่ไหว และนำไปสู่ปัญหาการว่างงานในที่สุด (รายละเอียดโปรดดูในส่วน “ความมั่งคั่งของมนุษย์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้”) ขณะที่เรียนสายอาชีพก็ยังไม่ใช้ทางเลือกหรือทางออกและไม่เป็นที่นิยมในหมู่ชาวไทยเชื้อสายมลายูเท่าที่ควร สมมุติฐานประการหนึ่งที่สืบเนื่องมาจากปัญหาการว่างงานและยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ก็คือเยาวชนที่ว่างงานเหล่านี้บางส่วนอาจถูกชักจูงโดยผู้ไม่หวังดีไปสร้างปัญหาก่อความไม่สงบได้

ทางออกสำหรับปัญหาคุณภาพการศึกษาที่ต่ำคือการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในรูปแบบสองภาษาตั้งแต่ในระดับก่อนประถมและในระดับประถมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำลังทำอยู่และได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ในขณะที่เดียวกัน รัฐบาลเองก็ควรต้องพิจารณาตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพในโรงเรียนต่างๆ ทั้งที่เป็นของรัฐบาลและ รอส. เพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ (ระดับมัธยม

¹⁰ อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.2550.หน้าที่ 62.

ตอนต้น) สามารถมีทางเลือกที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปโดยไม่ติดขัดปัญหาในเรื่องคุณภาพหรือทักษะในวิชาสามัญ

ขณะเดียวกัน แนวทางสำคัญสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้มีความเป็นเลิศนั้นรัฐบาลและมัศยิดกลางประจำจังหวัดอาจร่วมกันพัฒนาโรงเรียนต้นแบบ (Model School) เพื่อเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการโรงเรียนที่บูรณาการการศึกษาสามัญและอิสลามศึกษา ในการดำเนินงาน รัฐบาลไม่จำเป็นต้องสร้างโรงเรียนใหม่แต่อาจพิจารณาจากโรงเรียน (ของรัฐและเอกชน) ที่มีอยู่แล้วแต่ต้องมีคุณภาพ (ทั้งในวิชาสามัญและอิสลามศึกษา) และศักยภาพเพียงพอเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการยอมรับในคุณภาพ แนวคิดหรือแนวทางดังกล่าวนี้เป็นไปเพื่อต้องการสร้างโรงเรียนที่เป็นเลิศทางวิชาการเช่นเดียวกับในกรณีของโรงเรียนจุฬารักษ์สำหรับทางด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการศึกษาด้านสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาให้แก่โรงเรียนอื่นๆ รวมทั้งในอีก 73 จังหวัดที่เหลือ

ผลสืบเนื่องมาจากปัญหาคุณภาพทักษะในวิชาสามัญที่ต่ำของนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูที่จบจากการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาก็คือ นักเรียนเหล่านี้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ นักเรียนที่เรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะที่จบจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในแต่ละปีนั้นมีเป็นจำนวนมาก (คาดว่าปีละประมาณไม่ต่ำกว่า 5000 คนต่อปี) แต่โอกาสทางการศึกษาของนักเรียนเหล่านี้ที่จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของสถาบันการศึกษาในพื้นที่นั้นมีค่อนข้างจำกัดจึงต้องออกไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสถาบันการศึกษานอกพื้นที่ (ทั้งส่วนกลางและจังหวัดอื่นๆ) ทำให้เกิดปัญหาสังคมด้านอื่นๆ นอกจากนั้นแล้ว ด้วยคุณภาพในวิชาสามัญศึกษาของนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าพื้นที่อื่นๆ ของประเทศจึงทำให้นักเรียนเหล่านี้ไม่สามารถเข้าไปศึกษาต่ออยู่ในสถาบันการศึกษา (ทั้งของรัฐและเอกชน) ที่มีคุณภาพได้

ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาดำเนินการในสองประเด็นคือ

- 1) ในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา (ทั้งที่มีอยู่แล้วและจะจัดตั้งขึ้นมาใหม่) และภาควิชาหรือสาขาวิชาของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น รัฐบาลต้องคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ (ไม่ควรพิจารณาแต่เฉพาะในเรื่องปริมาณ) และ

2) รัฐบาลต้องเปิดโอกาสและสร้างความยืดหยุ่นให้แก่นักเรียนที่จบการศึกษาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถพัฒนาทักษะเพิ่มเติมและให้มีคุณภาพเพียงพอที่จะเข้าไปศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพได้ อย่างเช่น การจัดกวดวิชา หรือการจัดชั้นเรียนเตรียมศึกษาต่อ เป็นต้น ทั้งนี้ นักเรียนอาจต้องใช้เวลาเตรียมตัว (เช่นหนึ่งปี) ในการเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อเป็นการเฉพาะตามความสมัครใจและดำเนินการทดสอบเพื่อรับรองมาตรฐานโดยหน่วยงานของรัฐ สำหรับนักเรียนที่จบการศึกษาด้านอิสลามศึกษาเทียบเท่าในระดับสามัญ (ชานาวิยะฮ์) แต่ไม่ที่วุฒิปบระดับมัธยมศึกษาที่ภาคีรับรอง รัฐบาลอาจเปิดโอกาสให้ศึกษาต่อในบางสาขาวิชาได้ เช่น อิสลามศึกษา เป็นต้น

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่น่าจะเหมือนว่ายังไม่มีความสำคัญนักนั่นก็คือ การแบ่งแยกของนักเรียนชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายมลายูในระหว่างการเรียน โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากเมื่อนักเรียนทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายมลายูจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนของรัฐบาล (ในปัจจุบันมี รอส. จำนวนหกแห่งที่เปิดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาด้วย) นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูมักไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาใน รอส. มากขึ้น ขณะที่นักเรียนไทยพุทธก็อาจไปเรียนต่อในโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชนสามัญที่มีใช่ รอส. เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนที่เป็นชาวไทยพุทธและนักเรียนที่เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายูก็เริ่มที่จะแยกออกจากกันและอาจแยกออกจากกันอย่างสิ้นเชิงในที่สุด

ในอดีตที่ผ่านมา ข้อกังวลนี้อาจไม่เป็นปัญหาเนื่องจากคุณภาพโดยรวมของวิชาสามัญในโรงเรียนของรัฐบาลอยู่ในระดับที่สูงกว่า รอส. จึงทำให้โรงเรียนของรัฐบาลสามารถรักษานักเรียนไทยเชื้อสายมลายูให้อยู่กับตนไว้ได้ส่วนหนึ่ง (และอาจเป็นส่วนมาก) แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป รอส. ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลมากขึ้นจึงได้พัฒนาคุณภาพทั้งการศึกษา (โดยเฉพาะในวิชาสามัญ) และการให้บริการเพิ่มมากขึ้น แนวโน้มที่นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูจะเลือกเรียนใน รอส. ก็มีมากขึ้น เนื่องจากได้ทั้งคุณภาพในวิชาสามัญ (ที่ไม่ต่างจากโรงเรียนของรัฐบาล) และยังสามารถศึกษาในวิชาศาสนาอย่างเข้มข้นตามที่ตนและผู้ปกครองต้องการ ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนของรัฐและ รอส. ในตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าคุณภาพการศึกษาในวิชาสามัญที่สำคัญส่วนใหญ่ (ยกเว้นภาษาอังกฤษ) ของ รอส. อยู่ใน

ระดับที่ต่ำกว่าโรงเรียนของรัฐ อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ระดับคุณภาพการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของ รอศ. อยู่ในระดับที่ต่ำกว่า แต่ก็ต่ำกว่าไม่มากนัก

ตารางที่ 6: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนของรัฐและ รอศ. ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี 2546

หน่วย : คะแนนร้อยละเฉลี่ย

	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	อังกฤษ
โรงเรียนของรัฐ	45.58	32.62	34.44	35.20
รอศ.	43.45	31.78	33.67	37.23

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ¹¹

หมายเหตุ : เป็นค่าอย่างง่าย โดยมีค่าเป็นคะแนนเต็มเท่ากับ 100

เมื่อแนวโน้มเป็นเช่นนี้ ปัญหาการแบ่งแยกในเชิงวัฒนธรรมของชนสองกลุ่มก็อาจเกิดขึ้นตามมา และอาจไม่ก่อให้เกิดความสมานฉันท์ในที่สุด

ข้อเสนอหรือทางออกทางหนึ่งสำหรับปัญหาการแยกกันเรียนที่กำลังเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มนักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูก็คือให้โรงเรียนของรัฐบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาศาสนาให้เข้มขึ้นขึ้น คณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นว่าน่าจะนำเอาแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในการให้ศาสดาช่วยจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาใช้ในระดับประถมศึกษามาปรับใช้ ในกรณีของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลนี้ กระทรวงศึกษาธิการน่าจะร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในการประสานงานกับปอเนาะแบบดั้งเดิม (สถาบันศึกษาปอเนาะ) มาช่วยจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนของรัฐบาล ปอเนาะทั้งสองรูปแบบนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ในพื้นที่

¹¹ อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, 2550, หน้า 66.

ต่างๆ ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อการเรียนการสอนวิชาศาสนาหรืออิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลเข้มข้นนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูบางส่วนก็ยังคงอยู่ในโรงเรียนของรัฐบาลและเรียนร่วมกับนักเรียนไทยพุทธต่อไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนของรัฐบาลที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูและนักเรียนไทยพุทธก็จะมีโอกาสเรียนหนังสือร่วมกันได้

นอกจากนั้นแล้ว เพื่อให้เด็กนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งโรงเรียนของรัฐและ รอส. ได้เรียนรู้ร่วมกัน โรงเรียนของรัฐและเอกชนควร¹²

- 1) เพิ่มสาระการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรมความสามัคคี และสันติวิธี
- 2) จัดให้มีศูนย์กิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ทางด้านวัฒนธรรม และทางด้านการกีฬา

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่รัฐไม่ควรละเลยก็คือการยอมรับในความสำเร็จของชุมชนท้องถิ่นในด้านการจัดการศึกษาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาศาสนาในระบบปอเนาะแบบดั้งเดิม รัฐบาลควรต้องพิจารณาต่อไปว่าทำอย่างไรจึงจะช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถรักษาวัฒนธรรมการศึกษาด้านศาสนาที่ประสบความสำเร็จนี้ได้อย่างยั่งยืน (ในบางกรณี ความช่วยเหลือจากรัฐบาลอาจหมายถึงการไม่เข้ามาแทรกแซงใดๆ ในเรื่องนี้)

การที่รัฐบาล (โดยกระทรวงศึกษาธิการ) มีนโยบายและแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ที่ลำดับมาถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีแล้ว สิ่งที่รัฐบาลควรตระหนักให้มากที่สุดก็คือทำอย่างไร นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาก็จะนำไปอย่างยั่งยืน ตลอดที่ผ่านมานโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาถูกผูกไว้กับตัวบุคคล และมักจะเปลี่ยนแปลงตามการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงของบุคคลเหล่านี้ หากการแก้ไขปัญหาระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะประสบความสำเร็จแล้ว นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการควรมีการยั่งยืนกว่านี้และมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน นอกจากนี้ในการดำเนินนโยบายต่างๆ ของ

¹² อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. 2550. หน้า 66.

กระทรวงศึกษาธิการต้องดำเนินการการผ่านองค์กรของผู้นำทางด้านการศึกษาและศาสนาของชุมชนท้องถิ่น อย่างเช่น คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เป็นต้น หรืออย่างน้อยที่สุดต้องให้องค์กรเหล่านี้มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจหรือดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการอย่างใกล้ชิด

อุดมศึกษา

เมื่อถึงระดับอุดมศึกษา การเรียนศาสนาในฐานะวิชาภาคบังคับตามหลักศาสนาก็หมดไป เนื่องจาก นักเรียนส่วนใหญ่จะสำเร็จการศึกษาทางด้านศาสนาพร้อมกันกับการสำเร็จการศึกษาวิชาสามัญในระดับ มัธยมศึกษา (แม้ว่านักเรียนจำนวนไม่น้อยจะจบการศึกษาศาสนาไม่ถึงขั้นสูงสุดหรือระดับ 10 ก็ตาม) เมื่อถึง ชั้นอุดมศึกษา นักศึกษามุสลิมมีโอกาสที่จะเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตนชอบหรือถนัดได้ค่อนข้างกว้าง อย่างไรก็ตาม นักเรียนหรือนักศึกษาที่ต้องการศึกษาศาสนาอิสลามในมิติอื่นหรือสนใจในเรื่องเกี่ยวกับ ศาสนาอิสลามก็สามารถเลือกที่จะเรียนด้านอิสลามต่อไปได้ นักศึกษาส่วนใหญ่ในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้มักจะเลือกที่จะไปศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ประเทศในแถบตะวันออกกลาง อียิปต์และซาอุดีอาระเบีย เป็นประเทศที่ได้รับความนิยมสูงสุด

ในขณะที่เกี่ยวกับ สถาบันในระดับอุดมศึกษาของไทยบางแห่งก็ได้เปิดการเรียนการสอนในวิชา อิสลามศึกษาเช่นกัน ในบางสถาบันได้นำศาสนาอิสลามเข้าไปประยุกต์กับการเรียนการสอนในสาขาอื่นๆ เช่นกฎหมายอิสลาม เศรษฐศาสตร์การเงินอิสลาม เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วยังมีนักศึกษามุสลิมบางกลุ่มที่ แม้ว่าการเรียนในสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา แต่ก็เลือกเรียนในสถาบันการศึกษาที่ทำให้ตน สามารถดำรงชีวิตตามแนวทางศาสนาได้อย่างเคร่งครัด สถาบันในระดับอุดมศึกษาของไทยมีนักเรียนไทย เชื้อสายมลายูสามารถศึกษาต่อทางด้านศาสนาหรืออิสลามศึกษาต่อไปได้มีเพียงสองแห่ง แห่งหนึ่งเป็นของ รัฐบาลคือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อีกแห่งหนึ่งเป็นของเอกชน คือ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

ปัญหาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่มาจากนักศึกษาที่ไปศึกษาต่อ ต่างประเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อจบการศึกษากลับมาแล้วมักไม่สามารถทำงานได้ ภายในประเทศไทย เนื่องจากรัฐบาลไทยมิได้รับรองคุณวุฒิและสถาบันการศึกษาต่างๆ ในประเทศเหล่านั้น

เมื่อไปทำงานเป็นครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็มักได้รับเงินเดือนในอัตราที่ต่ำกว่าและไม่เป็นไปตามคุณวุฒิที่ได้รับ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการเอาใจใส่หรือการดูแลนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศของรัฐบาลไทยนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อทางด้านศาสนาในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศในแถบตะวันออกกลางมักกล่าวตำหนิว่ารัฐบาลไม่ดูแลเอาใจใส่นักศึกษาไทยเท่าที่ควร

ปัญหาการไปศึกษาต่อนอกพื้นที่ (ทั้งในประเทศและนอกประเทศ) ของนักศึกษาไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเกิดจากปัญหาทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในกรณีของคุณภาพนั้นก็ คือ คุณภาพหรือทักษะในวิชาสามัญที่ค่อนข้างต่ำกว่านักเรียน/นักศึกษาในพื้นที่อื่นๆของประเทศไทย ส่วนปัญหาในเชิงปริมาณก็คือ จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ที่ค่อนข้างจำกัด ทางออกสำหรับสองปัญหาดังกล่าวที่คณะอนุกรรมการฯ ที่ได้เสนอไปแล้วของส่วนมัธยมศึกษา

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่จะทำให้แนวทางหรือข้อเสนอข้างต้นสำเร็จได้นั้น รัฐบาลจะต้องพัฒนาและผลิตบุคลากรท้องถิ่นทางการศึกษาเพื่อให้มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะหรือมีภาระหน้าที่ทางการศึกษาโดยตรงในทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลอาจดำเนินการผ่านสถาบันการศึกษาของรัฐในพื้นที่ที่มีอยู่แล้วและที่จะจัดตั้งขึ้นมาใหม่ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นต้น

การศึกษาของชาวไทยพุทธ

การศึกษาในส่วนของชาวไทยพุทธในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นไม่แตกต่างไปจากกลุ่มคนในพื้นที่อื่นๆของประเทศไทย อย่างไรก็ตามเพื่อให้การทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โดยเฉพาะในส่วนของการศึกษาวิชาทางด้านศาสนา) นั้นง่ายขึ้นรายงานฉบับนี้ขอเสนอตารางเปรียบเทียบการศึกษาทางด้านโลกและทางธรรมในวิชาศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 7: เปรียบเทียบการศึกษาโลกและทางธรรมชาวพุทธและชาวไทยเชื้อสายมลายู

ทางโลก	ทางธรรม	
	ศาสนาอิสลาม	
ระดับชั้น / หลักสูตร	ระดับชั้น	สถาบัน
ก่อนประถมศึกษา	กีรออาตี	เราะฎาะฮ์
ประถมศึกษา	อิบตีดิยะฮ์ (1-4)	ตาดิกา
มัธยมศึกษาตอนต้น	มุดะวัชชีฎะฮ์ (5-7)	ปอเนาะ / รอส.
มัธยมศึกษาตอนปลาย	ซานาเวียฮ์ (8-10)	
อุดมศึกษา	อิสลามศึกษา (ปริญญาตรี/ปริญญาโท)	วิทยาลัยอิสลามยะลา/วิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ทางโลก	ทางธรรม	
	ศาสนาพุทธ	
ระดับชั้น / หลักสูตร	ระดับชั้น	สถาบัน
ก่อนประถมศึกษา	ไม่มี	ไม่มี
ประถมศึกษา	นักธรรม (ตรี-โท-เอก)	พุทธศาสนาวินิจฉัย
มัธยมศึกษาตอนต้น	บาลีธรรม (1-9)	ปริยัติธรรม
มัธยมศึกษาตอนปลาย		
อุดมศึกษา	ปริญญาตรี / ปริญญาโท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย / มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หมายเหตุ : ในหลักสูตรใหม่ปีการศึกษา 2549 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับระดับชั้นการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาในหลักสูตรสามัญศึกษาดังนี้¹³

- 1) อิบตีดิยะฮ์แบ่งเป็น 6 ระดับ (สอดคล้องกับประถมศึกษา)
- 2) มุดะวัชชีฎะฮ์แบ่งเป็น 3 ระดับ (สอดคล้องกับมัธยมศึกษาตอนต้น)
- 3) ซานาเวียฮ์บางเป็น 3 ระดับ (สอดคล้องกับมัธยมศึกษาตอนปลาย)

¹³ อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, 2550, หน้า 72.

ตามมาตรา 15 (1) ว่าต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2536 อ้างในเรวัตีและคณะ 2546)

ในส่วนของ การอุดหนุนที่รัฐบาลให้แก่ รอศ. นั้นในปี พ.ศ. 2536 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ “ระเบียบว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเปิดสอนศาสนาควบคู่กับสามัญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2536 การอุดหนุนตามระเบียบดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังนี้

1) รอศ. (ตามมาตรา 15 (1))

1) กรณีเป็น รอศ. ทั่วไปได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายจาก ค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐซึ่งกำหนดให้รับเป็นรายเดือน

2) กรณีเป็น รอศ. ที่จัดตั้งโดยมูลนิธิหรือมัสยิดได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนร้อยละ 60

2) ปอเนาะแบบโรงเรียน (รอศ. ตามมาตรา 15 (2)) ได้รับการอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน ตามประเภทของหลักสูตรการศึกษาโดยหักค่าธรรมเนียมการศึกษาที่โรงเรียนจัดเก็บจากเด็กนักเรียนทั้งปี ออกดังนี้ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 1670 บาทต่อหัวต่อปี หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 1660 บาทต่อหัวต่อปี โดยแบ่งออกเป็นค่าตอบแทนครูศาสนา ร้อยละ 40 และเป็นงบพัฒนาโรงเรียน ร้อยละ 50

หลังจากนั้นในปี 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับเปลี่ยนการให้เงินอุดหนุนแก่ รอศ. อีกครั้ง กรณีที่เป็น รอศ. ทั่วไปได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนร้อยละ 60 ส่วนกรณีที่เป็นมูลนิธิให้เงินอุดหนุนเต็มจำนวน (ร้อยละ 100) สำหรับอัตราการให้เงินอุดหนุนรายหัวแก่ รอศ. ล่าสุดในปี 2548 นั้น ในระดับก่อน ประถมและประถมศึกษาในโรงเรียนที่เป็นมูลนิธิได้รับ 9420 บาท/คน/ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับ 10525 บาท/คน/ปี ขณะที่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับ 11425 บาท/คน/ปี ขณะที่ปอเนาะแบบโรงเรียนที่ได้เปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญนั้นได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนจำนวน 685 บาท/คน/ปี สิ่งสำคัญที่ควรต้องกล่าวถึงคือเงินอุดหนุนที่รัฐบาลให้แก่ รอศ. ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นี้มิได้แตกต่างไปจากการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนในพื้นที่หรือจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย

การแทรกแซงในหลักสูตรอิสลามศึกษา¹⁴

พัฒนาการของหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาศาสนาหรือที่เรียกว่า “หลักสูตรอิสลามศึกษา” ใน ร.อ.ศ.เป็นดังต่อไปนี้ (สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 2548) กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาในปี 2523 โดยได้จำแนกออกเป็นสามระดับ

- 1) หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาเยฮ์) 4ปี
- 2)หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (มุตาวัซซีเตอะฮ์) 3ปี
- 3)หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (ซานาเวียฮ์) 3ปี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาค้นคว้า

รุ่งชีวา สุขดี (2531: 69) ได้ศึกษาผลการฝึกออกแบบการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531 โรงเรียน เทศบาล 2 วัดเสน่หา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 25 คนสอนโดยมีการฝึกออกแบบการทดลอง และกลุ่มควบคุม 25 คน สอนโดยไม่มีการฝึกออกแบบการทดลอง ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

¹⁴ อ้างถึงใน ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.2550.หน้าที่ 74.

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๔. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าหากการจัดการเรียนรู้มีกระบวนการจัดการที่ดีและเข้าใจสภาพของนักเรียนก็จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

สุวิทย์ วงษาไฮ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์โดยส่วนรวมและด้านต่าง ๆ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนจำแนกตามเพศมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์โดยส่วนรวม และแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และนักเรียนหญิงมีเจตคติทางบวกต่อวิทยาศาสตร์ โดยส่วนรวมและเกือบทุกด้านมากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความเชื่อในการเรียนวิทยาศาสตร์ ที่นักเรียนชายมีเจตคติทางบวกมากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่จำแนกตามประสบการณ์ในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์โดยรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ 1 ปี มีเจตคติทางบวกต่อวิทยาศาสตร์ โดยส่วนรวม และเกือบทุกด้านมากกว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเรียนวิทยาศาสตร์ 2 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความสำเร็จในการเรียนวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีเจตคติทางบวกต่อวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยดังกล่าวสะท้อนมุมมองคิดที่ว่าจัดการการเรียนรู้หากสามารถสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนและรู้จักใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้องวิธีปัญหาของแรงจูงใจในการเรียนรู้ก็จะหมดไป และที่สำคัญงานวิจัยชิ้นนี้สะท้อนให้เห็นว่าการปรับเปลี่ยนทดลองการจัดการเรียนรู้ที่สุ่เป้าหมายอย่างแท้จริงจะส่งผลของการเรียนรู้เชิงบวกมากกว่าเชิงลบ

รพีพร ไทไทยะ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบแก้ปัญหตาม

แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำเพื่อชีวิต และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ แก้ปัญหาตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง น้ำเพื่อชีวิตของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบแก้ปัญหาตามแนวคิด วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู (3) เพื่อเปรียบเทียบ ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบแก้ปัญหาตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 90 คน โรงเรียนกุสิงห์ประชาเสรมวิทย์ อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 45 คน

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบแก้ปัญหาตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง น้ำเพื่อชีวิต และความสามารถในการ แก้ปัญหาสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและเข้าใจ สังคมจะส่งผลต่อการเรียนเชิงบวกมากกว่าการสอนตามคู่มือครู ซึ่งจะสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ ที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนพื้นที่วิจัยที่มองว่าการจัดการเรียนรู้ควรเป็นไปในลักษณะของการบูรณา การสานักกับสามัญในทุกรายวิชาเพื่อการปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันกล่าวคือการเข้าใจบริบท ของสังคมเป็นแกนในการจัดการเรียนรู้เพื่อสู่ผลสัมฤทธิ์ที่ควรจะเป็น

ชวนชื่น โขติไธสง (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ เจตคติต่อปัญหามลพิษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการสอนตามแนวคิด วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมกับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนชุมแพศึกษา อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2 ห้องเรียน สุ่มเข้า กลุ่มทดลอง 1 ห้อง จำนวน 46 คน ได้รับการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม และกลุ่มควบคุม 1 ห้องจำนวน 49 คน ได้รับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการ

สอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีเจตคติต่อปัญหามลพิษสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปเช่นเดียวกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและเข้าใจสังคมจะส่งผลต่อการเรียนเชิงบวกมากกว่าการสอนตามคู่มือครู ซึ่งจะสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนพื้นที่วิจัยที่มองว่าการจัดการเรียนรู้ควรเป็นไปในลักษณะของการบูรณาการสานกับสามัญในทุกรายวิชาเพื่อการปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันกล่าวคือการเข้าใจบริบทของสังคมเป็นแกนในการจัดการเรียนรู้เพื่อผู้ผลสัมฤทธิ์ที่ควรจะเป็น

อาภรณ์ แสงรัมย์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและกลุ่มเปรียบเทียบเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ ผลการวิจัยสรุปว่า

1. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการเรียนรู้ ด้วยตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบการใช้ปัญหาเป็นหลักมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่คะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักไม่แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ

3. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีความพึงพอใจต่อการเรียน การสอนในระดับมาก

จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นฐานแห่งการเรียนรู้ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในเชิงบวกเพราะผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาการเรียนรู้ด้วยตัวเองเป็นหลัก

เบญจวรรณ แก้วโพนเพ็ก (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมชุมนุม วิทยาศาสตร์ ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาและเจตคติ ต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงใหญ่วิทยาคม จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงใหญ่วิทยาคม ที่เลือกเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุม วิทยาศาสตร์ จำนวน 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ที่จัดตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมนักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเข้าร่วม กิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่าการยึดบริบทของสังคมในการจัดการเรียนรู้จะส่งผลใน สัมฤทธิ์ผลเชิงบวกในการเรียนของผู้เรียน

ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของวิธีสอนแบบโครงการต่อเจตคติ ความพึงพอใจ คุณลักษณะอื่นและระดับผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งมี วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเจตคติต่อการเรียนการสอน ระดับความพึงพอใจต่อการเรียน การสอน ระดับคุณลักษณะอื่น ระดับผลการเรียน พฤติกรรมโดยทั่วไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เรียนการสอนและปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดจากการเรียนการสอนด้วยวิธีแบบโครงการ กลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน วิชาเอกประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2543 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบวัดเจตคติต่อการเรียนการสอน แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เจตคติต่อการเรียนการสอนโดยรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วย ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ระดับคุณลักษณะอื่นที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่เกิดขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก นักศึกษาทุกคนได้ผลการเรียนในระดับมาก

จากการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนให้เข้าไปในลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้เรียนจะส่งผลต่อการเรียนในเชิงบวกและสามารถตีกำแพงทางเจตคติของผู้เรียนซึ่งถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์สำคัญในการจัดการเรียนรู้อันจะส่งผลต่อผลการเรียนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อคะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ
2. เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่จะเอื้อต่อการสอบ O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ทัดเทียมกับเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหาร โรงเรียน 2 คน ครูฝ่ายสนับสนุนวิชาการ 3 คน ตลอดจนนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง 3 คน

วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) เพื่อมุ่งศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ โดยใช้กรณีศึกษาโรงเรียนสุขสวัสดิ์ วิทยา เพื่อที่คณะผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่ละเอียดและเจาะลึกถึงประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ

แหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่

- แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) เป็นข้อมูลที่คณะผู้วิจัยได้ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการเก็บข้อมูล จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) และการสังเกตการณ์ (Observation)
- แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้งานวิจัยในครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน คือ สร้างคำถามหลักๆที่ใช้ในการสัมภาษณ์ นัดหมายบุคคลที่สัมภาษณ์ พบผู้ให้สัมภาษณ์พร้อมขออนุญาตบันทึกเสียงสัมภาษณ์ไว้ และบันทึกการให้สัมภาษณ์

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก ฉะนั้นการวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ตามข้อมูลที่ได้รับทั้งข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ อ.อิมรอนเสม หะยีสะอิด เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2552 เวลา 10.00-12.00 น. ได้รายละเอียดข้อมูลดังนี้

ประเด็นหลักๆของสาเหตุแห่งปัญหาที่ทำให้ผลคะแนนของนักเรียนต่ำลงท่านให้ความคิดเห็นว่าเกิดจากเรื่องของการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรที่มีการแยกส่วนระหว่างศาสนากับสามัญ ทำให้เด็กไม่สามารถที่จะบูรณาการและประยุกต์ใช้ความรู้ในส่วนต่างๆเข้าด้วยกันได้ ประการต่อมาคือเวลาเรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาส่วนใหญ่อยู่ที่ 40 นาทีต่อคาบเรียนจะเห็นว่าน้อยกว่าโรงเรียนสามัญธรรมดาทั่วไปที่ยื่นพื้นที่ของเวลาจัดการเรียนรู้อยู่ที่ 50 นาทีต่อคาบเรียน ท่านมองว่าความต่างของเวลาที่มีถึง 10 นาทีก็ส่งผลต่อประสิทธิผลของผลคะแนนของนักเรียนได้มาก

ประการต่อมาที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่มองเห็นตรงกันของผู้ทำการวิจัยตั้งแต่แรกของสมมุติฐานปัญหาการศึกษาในสามจังหวัดต่ำกว่าที่อื่นๆ คือ เรื่องของครูแนะแนวที่ถือได้ว่าขาดแคลนอย่างมากทั้งในเรื่องของปริมาณและคุณภาพ ท่านให้ความเห็นว่าหากยังมีระบบการสอบแข่งขันคัดเลือกครูแนะแนวต้องมีบทบาทอย่างมากในการให้องค์ความรู้ข้อมูลแก่นักเรียนในส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อของนักเรียนแต่ปัจจุบันกลับไม่เป็นเช่นนั้น และที่สำคัญอีกประการที่มองข้ามไม่ได้เลยคือความสดใหม่ของครูผู้สอนที่ขาดซึ่งความเป็นครูในหลายๆมิติ โดยเฉพาะเรื่องของกระบวนการทักษะในการสอน ปัญหาดังกล่าวท่านมองว่าสิ่งหนึ่งที่สะท้อนตัวบุคลากรไม่ได้คือเรื่องของงบประมาณที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูซึ่งมีน้อยมากในปัจจุบันพลันจะให้ครูไปหาประสบการณ์เองก็ไม่เป็นการควรในบางครั้ง

อีกประเด็นหนึ่งที่ละเลยต่อการมองข้ามไม่ได้คือตัวของนักเรียนกับผู้ปกครองจะพบว่าความรับผิดชอบของตัวนักเรียนมีน้อยมากไม่เข้าใจตัวเองว่าถนัดอะไรอาจจะเป็นการที่ส่วนหนึ่งครูไม่มีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การรู้จักตัวตนของนักเรียนเอง การสอบแข่งขันหรือการเรียนของวัฒนธรรมนักเรียนเป็นไปตามกระแส และตามเพื่อนเป็นส่วนใหญ่

ส่งผลให้คะแนนสอบหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงอยู่ในเกณฑ์ต่ำและหากจะมองย้อนดูที่ตัวผู้ปกครองจะพบว่าผู้ปกครองไม่มีเงินที่จะส่งเสียลูกให้เรียนหนังสือคิดว่าการเล่าเรียนเรียนไปก็แค่นั้นเลยทำให้เด็กขาดแรงหนุนเสริมและสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจจากครอบครัวตั้งแต่แรกเริ่ม

ประเด็นสำคัญที่นับว่าเป็นปัจจัยหลักของปัญหาคะแนนตกต่ำ คือ ระบบการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการที่เป็นจริงของนักเรียน ท่านมองว่า คนที่จะสอบ O-NET และ A-NET ไม่ใช่คนที่ตั้งใจทุกคนที่จะไปสอบเพื่อเข้ามหาวิทยาลัย ฉะนั้นผลคะแนนที่ออกมาจึงไม่ใช่คะแนนของความตั้งใจอย่างจริงจังของนักเรียนในเกณฑ์และผลที่สะท้อนออกมาว่าคะแนนสอบ O-NET และ A-NET ของนักเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน

อีกท่านที่ได้สัมภาษณ์ คือ อ.คอเล็ด หะยีสะอิ รองคณบดีฝ่ายบริหารคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา บุตรเจ้าของโรงเรียนทำหน้าที่ฝ่ายบริหารจัดการพื้นที่วิจัยดังกล่าว ให้ความคิดเห็นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2552 เวลา 11.15-11.50 น. ว่า...

ท่านมองว่าการไม่เข้าถึงปรัชญาการศึกษาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และประเด็นหนึ่งหลังจากสัมภาษณ์ที่ท่านมองเห็นตรงกับ อ.อิบรอเฮม หะยีสะอิ คือการจัดการเรียนรู้ที่ไม่สามารถบูรณาการกัน ได้ของทั้งผู้เรียนและผู้สอนในรายวิชาต่างๆเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะศาสนาและสามัญ

จากผลของการเห็นร่วมที่สะท้อนออกมาทำให้ผู้วิจัยคิดว่าประเด็นหนึ่งที่น่าจะทำการศึกษาวิจัยต่อของ การจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะเจาะจงของพื้นที่คือเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างถ่องแท้ของคนในพื้นที่ อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดรับกับข้อคิดเห็นของท่านอาจารย์คอเล็ด หะยีสะอิ ที่ว่าเด็กส่วนใหญ่มีแห่งของประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นภูมิฐานอยู่แต่เดิมเมื่อต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐซึ่งทุกคนต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู โดยเฉพาะในกลุ่มอุซตาซ(ครูสอนศาสนา) จึงเสมือนการเกิดกำแพงของการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบถูกบังคับให้ต้องมีการบริหารจัดการเป็นไปค่อนข้างลำบากในการจัดการเรียนรู้กล่าวคือ การบริหารจัดการเรียนรู้เป็นไปในลักษณะของวัฒนธรรมซ้อนวัฒนธรรม และประเด็นสำคัญที่ท่านมองเห็นตรงกันกับท่านอาจารย์

อิบรอเฮม หะยีสะอิด และผู้วิจัย คือ ประเด็นของครูแนะแนวและความต้องการของผู้เรียนในการสอบ O-NET และ A-NET

และจากการสัมภาษณ์ปัญหานักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีระดับการเรียนที่ตกต่ำและยังส่งผลต่อการสอบการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ โดย รอง ผอ.ฝ่ายวิชาการศาสนา นายหะมะ สะอิด เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2552 เวลา 10.00-12.00 น. ได้ให้รายละเอียดข้อมูลดังนี้

1. การเข้ามาของนักเรียนสู่ระดับมัศึกษามีพื้นฐานที่อ่อนมาตั้งแต่จากโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนคาทอลิก เนื่องจากทางโรงเรียนรับเด็กเข้ามาโดยไม่ได้คัดเลือกอย่างเป็นระบบหรือไม่มีสิทธิเลือกเด็ก
2. นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนเลยต้องรับผิดชอบในการช่วยเหลือครอบครัว กล่าวคือ ก่อนที่นักเรียนจะมาโรงเรียน ได้มีการช่วยเหลือครอบครัวก่อนมาเรียน เช่น ช่วยเหลือครอบครัวไปกรีดยาง โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนมีความอ่อนล้า หรือหลับในห้องเรียนและที่สำคัญเป็นส่วนทำให้นักเรียนไม่เข้าใจกับการเรียนในชั้นเรียน และในส่วนของนักเรียนหญิงก็จะดูแลน้องก่อนที่พ่อแม่จะกลับจากการทำงานแล้วก็ค่อยไปเรียน
3. ประเด็นสำคัญคือพ่อแม่ของเด็กไม่ค่อยตระหนักกับการเรียนของนักเรียน เนื่องจากในอดีตพ่อแม่ของนักเรียนไม่มีการศึกษาทั้งสามัญและศาสนา ด้วยสาเหตุดังกล่าวข้างต้น มีผลทำให้นักเรียนไม่มีแรงพลั กดันในการเรียน ตลอดจนนักเรียนไม่ได้กำหนดเป้าหมายในอนาคตอย่างชัดเจน คือ เรียนไปวันๆ และนักเรียนจะมีความคิดที่ว่าเขาต้องเรียนแค่ 8 โมงเช้าถึง 4 โมงเย็น พอเขากลับบ้านก็ไม่สนใจในการเรียนแล้ว รวมถึงพ่อแม่ก็ไม่ได้ถามถึงการเรียนของลูกในแต่ละวัน หรือไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้
4. ขาดสื่อ คือ การเรียนของนักเรียนมีสื่อที่เป็นรูปแบบเดิมๆ ไม่ทันสมัย มีผลทำให้นักเรียนไม่กระตือรือร้นในการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ส่วนเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการเรียนยังเข้ามา

ไม่ถึงเท่าที่ควร เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน ส่วนหนังสือในห้องสมุดมีไม่เพียงพอกับการค้นหาข้อมูล

5. ด้านสิ่งแวดล้อม คือ เมื่อมีการเปรียบเทียบการเรียนของนักเรียนระหว่างโรงเรียนชนบทกับโรงเรียนเมือง ก็จะเห็นถึงความแตกต่างของการเรียนอย่างชัดเจน คือ โรงเรียนในชนบทจะมีสื่อการเรียนที่ไม่หลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์มีน้อย อินเทอร์เน็ตเล่นได้บ้างไม่ได้บ้าง ดิๆดัๆ หนังสือในห้องสมุดไม่มีความหลากหลาย เช่น หนังสือทั่วไปที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน ส่วนโรงเรียนในเมืองจะมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายกว่าโรงเรียนชนบท เช่น คอมพิวเตอร์มีมาก อินเทอร์เน็ตทั่วถึง หนังสือมีหลากหลาย และนักเรียนยังมีการเรียนพิเศษ

6. ด้านบุคลากรครู คือ การเรียนของนักเรียนจะขาดความต่อเนื่องในบทเรียนที่มีการเรียนการสอน เนื่องจาก บุคลากรครูขาดเสถียรภาพ คือ ครูในโรงเรียนจะมีการเปลี่ยนครูใหม่ๆ อยู่เสมอ ในส่วนนี้จะมีผลทำให้นักเรียนขาดการเรียนที่ต่อเนื่องในแต่ละวิชาที่มีการเปลี่ยนครูใหม่ๆ เข้ามา จะเห็นได้ในช่วงที่มีการสอบบรรจุครู และครูใหม่บางท่านจะมีการสอนแบบไม่ให้อิสระกับความคิดของนักเรียนคือ ครูไม่สามารถสร้างบรรยากาศ ที่น่าเรียนในชั้นเรียนมีผลทำให้นักเรียนเบื่อในการเรียนในแต่ละวิชานั้นๆ

จะเห็นว่าผลของการสัมภาษณ์ของผอ.ฝ่ายวิชาการศาสนา นายหะมะ สะอิด มีความสอดคล้องในหลายประเด็นกับผู้ให้สัมภาษณ์สองท่านที่ผ่านมาถึงปัญหาสาเหตุในการที่ทำให้คะแนนสอบ และผลการเรียนของนักเรียนต่ำอันส่งผลให้การทดสอบในการสอบขั้นพื้นฐานที่เรียกว่า O-NET ต่ำอย่างเห็นได้ชัด

และอีกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์ปัญหานักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีระดับการเรียนที่ตกต่ำและส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ นางกัญญา มานา และหัวหน้าฝ่ายบุคลากร นางนุรไลลา หลังปุเต๊ะ เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2552 เวลา 14.00-16.00 น. ได้ให้รายละเอียดข้อมูลดังนี้

1. ด้านสังคม คือ การที่สิ่งต่างๆ ในโลกปัจจุบันทั้งด้านสื่อต่างๆ มีสิ่งล่อตาล่อใจมากมาย เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มักจะใช้สิ่งเหล่านี้ผัดผ่อน จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อผลการเรียนของเด็ก และอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือ การคบเพื่อน เพราะว่าการคบเพื่อนเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะทำให้เด็กมีการเรียนที่ดีหรือตกต่ำ และสังคมในบริเวณของโรงเรียน ก็มีสิ่งแวดล้อมที่ไม่ค่อยที่จะดีเท่าไร มีการระบาดของยาเสพติดจำนวนมาก
2. ด้านตัวนักเรียนเอง นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความรับผิดชอบคือไม่รู้ว่าตนเองต้องทำหน้าที่อะไร เมื่อถึงเวลาที่ครูได้มอบหมายงานให้ทำก็จะไม่ให้ความสนใจเมื่อถึงเวลากำหนดส่งก็จะไม่ส่งงานหรือไม่ก็จะส่งงานช้า และนักเรียนจะให้ความสนใจในรายวิชาที่ตนเองชอบเท่านั้น ส่วนบางวิชาที่ไม่ชอบก็จะไม่สนใจ สำหรับการคบเพื่อนก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมี ผลการเรียนที่ตกต่ำ เพราะเพื่อนมักจะชักชวน ไปในแนวทางไม่ดีอีกทั้งอาจจะเป็นสาเหตุของการสอบ O-NET ต่ำ เช่น การเล่นเกม และสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนของนักเรียนที่ตกต่ำคือ ปัญหาครอบครัวดังที่ รอง ผอ.ฝ่ายวิชาการศาสนา นายหะมะ สะอิ ได้กล่าวว่า พ่อแม่ของเด็กไม่ค่อยตระหนักถึงความสำคัญกับการเรียนของนักเรียน เนื่องจากในอดีตพ่อแม่ของนักเรียนไม่มีการศึกษาทั้งสามัญและศาสนา เหตุนี้ส่งผลทำให้นักเรียนไม่มีแรงผลักดันใจให้ไปเรียน
3. ด้านบุคลากรครู การสอนของครูขาดเทคนิคในการสอน ไม่สามารถที่จะเรียกความสนใจในการสอนแต่ละครั้ง มีผลทำให้นักเรียนเบื่อในรายวิชานั้น ตลอดจนครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดของตนเองในการเรียนส่งผลให้นักเรียนไม่มีความสุขในการเรียน เนื่องจากครูบางท่านยึดความคิดของตนเองเป็นหลัก เช่น การที่ครูยกประเด็นใดประเด็นหนึ่งมาให้ให้นักเรียนตอบ เมื่อนักเรียนตอบ ครูจะบอกว่าคำตอบที่นักเรียนตอบมานั้นผิด จะทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจในการตอบคำถามในครั้งต่อไป และการวัดประเมินผลไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนมีความสามารถหรือความถนัดที่แตกต่างกัน แต่ครูจะวัดและประเมินผลนักเรียนเหมือนกัน จะเห็นว่าประเด็นดังกล่าวนี้จะส่งผลต่อความคิดวิเคราะห์ของเด็กในการขาดความเชื่อมั่นตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

4. ด้านเทคโนโลยี นักเรียนส่วนใหญ่ ใช้เทคโนโลยีไปในทางที่ผิด จึงทำให้เกิดโทษมากกว่าประโยชน์ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต นักเรียนมักจะเล่น hi5 แทนที่นักเรียนเล่นอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูลในการเรียน หรือในขณะที่ครูสอนอยู่ นักเรียนบางคนฟังเพลง ทำให้พัฒนาการทางการเรียนไม่สัมฤทธิ์ผล

จากผลการสัมภาษณ์สี่สะท้อนให้เห็นประเด็นที่ยังสอดคล้องกับสามท่านที่ผ่านมา

สำหรับผลของการสัมภาษณ์ตัวแทนนักเรียน โรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยาจำนวนสามท่านเป็นชายหนึ่งคนหญิงสองคน (นางสาวนุสนานี มุละ นางสาวอดีละห์ ยื่อโร๊ะ และนายฮาซัน มะกะ) ผลจากการสัมภาษณ์ในภาพรวมเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2552 เวลา 09.15-10.30 น. สรุปได้ดังนี้

ประการแรกนักเรียนทั้งสามท่านให้ความเห็นว่าผลของการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ O-NET ที่ออกมาค่อนข้างต่ำนั้น ในภาพรวมเกิดจากการไม่เข้าใจระบบและแนวข้อสอบของการทดสอบทางการศึกษาพื้นฐานว่าจะออกมาในลักษณะใดอันเนื่องมาจากการชี้แนะแนะนำจากครูผู้สอนเลยทำให้การอ่านหนังสือไม่ตรงเป้ากับการออกข้อสอบเท่าที่ควร แต่ก็ยังคิดที่มีกลุ่มเสี่ยงเล็กๆคอยช่วยเหลือในการถ่ายทอดความรู้ตัวเข้มช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์(ทุกวันศุกร์) เลยทำให้มองเห็นภาพแนวข้อสอบอยู่บ้าง แต่มันก็น้อยเกินไปเมื่อเทียบกับความรู้ที่ควรจะได้และเป็นไปจากครูผู้สอนในโรงเรียน

ประการที่สองเพื่อนที่ได้ทำการสอบ O-NET ไม่มีความตระหนักในการทำข้อสอบอย่างจริงจังเพราะมองว่าเป็นเพียงแค่การทดสอบเพื่อเลื่อนระดับชั้นในการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรกำหนด ส่งผลให้ทำข้อสอบไปแบบไม่คิดใคร่ตรงในคำตอบหรือผลคะแนนที่ได้

ประการที่สามขาดการสนับสนุนหนุนเสริมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนอยู่ในพื้นที่เสี่ยงจึงทำให้ขาดโอกาสในการรับรู้ข่าวสารในการติวเข้มของหน่วยงานต่างๆ อาจจะมีบ้างที่ได้เข้าร่วมแต่ก็น้อยเต็มที

ประการสุดท้าย ผู้ปกครองไม่สนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียนเท่าที่ควรในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาอันเนื่องจากฐานะทางบ้านจึงทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการที่จะเรียนต่อเลยทำข้อสอบไปแบบให้ผ่านกระบวนการที่ได้กำหนดเพื่อเลื่อนระดับชั้นเพียงแค่นั้น

จากการสัมภาษณ์สาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ต่ำ สรุปดังตารางได้ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์	ประเด็นสาเหตุของคะแนน O-NET ต่ำ							
	ผู้บริหาร	หลักสูตร	ผู้สอน	นักเรียน	ผู้ปกครอง	ระบบในการสอบ O-NET	สื่อในการจัดการเรียนรู้	การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
อิมรอม หะยีสะอิ		/	/	/	/	/		
กอดีด หะยีสะอิ	/	/	/	/	/			
หะมะสะอิ			/	/	/		/	
กัญญา มานา			/	/	/		/	
นุรไลลา หลังปูเต๊ะ			/	/	/		/	
นุสนานี มุละ			/	/	/	/		/
อดีละห์ ยือโร๊ะ			/	/	/	/		/
ฮาซัน มะกะ			/	/	/	/		/

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อคะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่จะเอื้อต่อการสอบ O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ทัดเทียมกับเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ โดยมีกลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาคือผู้บริหารโรงเรียน ครูฝ่ายสนับสนุนวิชาการ ตลอดจนนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ จากนั้นนำผลที่ได้มาพรรณนาวิเคราะห์จากข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิและทุติยภูมิ

สรุปอภิปรายผลการวิจัยแยกตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

สาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อคะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ

1. ผู้บริหาร โรงเรียนขาดทักษะและความเข้าใจในการจัดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้
2. ครูผู้สอนไม่มีความชำนาญเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ ในรายวิชาที่รับผิดชอบ อันเนื่องมาจากการขาด ทักษะอีกทั้งขาดเทคนิคกระบวนการในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่นักเรียน ตลอดจนจำนวนครูมีไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่
3. ขาดครูแนะแนวที่มีความชำนาญเฉพาะด้านอันนี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่กับ โรงเรียนหลายๆ โรงเรียนเพราะครูที่ทำหน้าที่ฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนเป็นครูเฉพาะกิจ (กล่าวคือสำเร็จการศึกษาไม่ตรงสาย) ส่งผลให้การรับรู้ข่าวสารข้อมูลที่ต้องการในการสอบคัดเลือกและการทดสอบวัดความสามารถของนักเรียนเป็นไปอย่างไร้ทิศทางเนื่องจากครูแนะแนวในพื้นที่ไม่มีองค์ความรู้เท่าที่ควรจะเป็น

4. หลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมของพื้นที่ ส่งผลให้แรงจูงใจในการรับรู้ข้อมูลลดน้อย และอีกด้านคือหลักสูตรแต่ละสถานศึกษาที่ออกแบบไม่สอดคล้องกับหลักสูตรเนื้อหาของกรอบสอบของการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติอันเนื่องมาจากโรงเรียนขาดองค์ความรู้จัดหลักสูตรสอนไปแบบเหมือนจะยึดหลักสูตรแกนกลางแต่เมื่อไปศึกษากลับพบว่าเนื้อหาที่ใช้สอนยังคงเป็นเนื้อหาของหลักสูตรเดิมๆที่เคยมีมา ที่สำคัญเวลาเรียนน้อยกว่านักเรียนทั่วไปในพื้นที่อื่นๆ
5. บรรยากาศการจัดการเรียนรู้ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อันเนื่องมาจากการขาดสื่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตลอดจนปัญหาหนึ่งที่มีอาจมองข้ามได้คือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนที่มองในแง่ของบรรยากาศเชิงพื้นที่บั่นทอนความรู้และตระหนักในการจัดการเรียนรู้อย่างที่ควรจะเป็น
6. นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการศึกษาเล่าเรียนอันเนื่องมาจากฐานะทางบ้านและการสร้างแรงจูงใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อตัวนักเรียน ขาดเป้าหมายในการเรียนและการทดสอบในแต่ละครั้งจึงทำให้การทดสอบเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง
7. ผู้ปกครองขาดความตระหนักและส่งเสริมต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน
8. ขีดความจำกัดของนักเรียนในโอกาสที่จะได้รับจากส่วนกลางในโครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนในพื้นที่มีนัยที่ทุกภาคส่วนต้องหันมาขบคิดอย่างจริงจังและจริงจังในโครงการแต่ละครั้งที่ลงมาเพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่จะเอื้อต่อการสอบ O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ผู้บริหาร ต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตอบโจทย์ของการศึกษาในพื้นที่ได้อย่างประจักษ์ชัดแจ้ง
2. หาแนวทางผลิตครูตามความชำนาญเฉพาะด้านให้แก่โรงเรียนที่มีความขาดแคลนครูในแต่ละสาขาวิชาและที่สำคัญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องตระหนัก และให้ความสำคัญอันดับต้นที่ควรจะละเลยไม่ได้อีกแล้วนั่นก็คือ อดครูกำลังครูแนะแนวที่ควรจะเป็น
3. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการหลักสูตรทุกฝ่ายในโรงเรียนหันมาขบคิดและออกแบบหลักสูตรที่มีเป้าหมายทิศทางการศึกษาของนักเรียน ได้ตามเป้าประสงค์ของการจัดทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติโดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลักอย่างจริงจังและสอดคล้องกับความจำเป็นต้องการของผู้เรียน
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่นักเรียนในพื้นที่ให้เห็นความสำคัญของทิศทางการศึกษาที่จะส่งผลต่ออนาคตของตัวนักเรียน
5. ผู้ปกครองควรหันมาเอาใจริงเอาจังในการตระหนักถึงความสำคัญของตัวนักเรียน โดยเข้ามามีส่วนร่วมหนุนเสริมเท่าที่จะสามารถทำได้
6. หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและสามารถช่วยเหลือได้ให้การสนับสนุนโครงการทางการศึกษาที่เป็นลักษณะโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่นอกเหนือจากที่โรงเรียนได้จัดสรรให้ เช่น โครงการรินน้ำใจเพื่อน้องชาวใต้ ที่กระทรวงศึกษาธิการเคยทำมา เป็นต้น

การพัฒนาการเรียนการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ทัดเทียมกับเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

กล่าวคือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วในวัตถุประสงค์ในสองประเด็นข้างต้นควรหันหน้าเข้าหากันขบคิดทบทวนถึงบทเรียนที่ผ่านมาสรางปรากฏการณ์ใหม่ให้เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างที่ได้นำเสนอ ให้ความสำคัญต่อผลการวิจัยในครั้งนี้แล้วนำไปสู่ภาคปฏิบัติที่สามารถจับต้องได้แม้อาจเป็นเพียงเสี้ยวหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ แต่ก็ยังดีกว่าทุกวันนี้อาจไม่ได้หมายความว่าเราไม่สามารถจับต้องและแก้ไขปัญหาการศึกษาอย่างตรงจุดจริงจังและจริงใจเลยแม้สักครั้ง

ทางผู้วิจัยเชื่อเหลือเกินว่าหากการได้ใคร่ครวญครุ่นคิดของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยชิ้นนี้ได้นำผลของการวิจัยถึงสาเหตุตลอดจนแนวทางแก้ไขป้องกันการแก้ไขปัญหา ทดสอบทาง ศึกษาพื้นฐาน O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ โดยเฉพาะของนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้ในการถอดบทเรียนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนถึงทิศทางที่ควรจะเป็น ผลการศึกษาในพื้นที่ก็อาจจะเป็นไปได้ในทิศทางที่ดีขึ้นได้แม้อาจจะไม่เห็นผลร้อยเปอร์เซ็นต์ในระยะเวลาอันใกล้ แต่มันจะส่งผลมิติที่ดีที่อาจสื่อให้เห็นในอนาคตอันใกล้นี้ก็ไม่ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ทุกภาคส่วนควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปทบทวนใคร่ครวญครุ่นคิดหาแนวทางอย่างที่เหมาะสมที่จะเป็นให้เป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด
2. ควรศึกษาและส่งเสริมผู้สอนเฉพาะด้านในสาขาที่เกี่ยวข้องชาญและยังขาดแคลน
3. ควรให้การสนับสนุนเครือข่ายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ขับเคลื่อนทางการศึกษาอย่างจริงจังและศึกษาว่าอะไรคือสาเหตุของความสำเร็จขององค์กรเหล่านี้ในการ

จัดกิจกรรมทางการศึกษาให้แก่เยาวชนในพื้นที่ เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด
ปัตตานี สหพันธ์นิสิตนักศึกษามุสลิมแห่งประเทศไทย (สอ.มท.) ชมรมพลังเยาวชน
เพื่อการศึกษา (กลุ่มเสียงเล็กๆ) เป็นต้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของ

ครูผู้สอน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการการศึกษาวิถึทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์.2550.ความขัดแย้งระหว่างการ

พัฒนากับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต.

ชญานินทร์ อีซอ. 2547. การพัฒนาแบบวัดความสามารถด้านจำนวน สำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปัตตานี , วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).

ชวนชื่น โชติโรสง. 2541. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อปัญหามลพิษ

ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่5 กลุ่มที่ได้รับการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และสังคม (STS) กับการสอนปกติ”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา

วิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (สำเนา).

ธีพงศ์ แก่นอินทร์. 2545 .“ผลของวิธีสอนแบบโครงการต่อเจตคติ ความพึงพอใจคุณลักษณะอื่น

และระดับผลการเรียนของนักเรียนระดับปริญญาตรี ”, สงขลานครินทร์.8 (มกราคม-
เมษายน), 34-45.

เบญจวรรณ แก้วโพนเพ็ก. 2544. “ผลการจัดกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยีและสังคมต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 ”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (สำเนา).

ณรงค์ศักดิ์ ครอบขอบ. 2545. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความถนัด ที่ได้จาก
แบบทดสอบความถนัดด้านเหตุผลที่มีรูปแบบต่างกัน โดยใช้ทฤษฎีการตอบสนอง
ข้อสอบและทฤษฎีการทดสอบดั้งเดิม , วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).

นาวาลักษณ์ ปานากาแข็ง.2544. คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ , วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).

บรรจง สระทอง. 2536. บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).

พรพันธ์ศักดิ์ พาหะมาก. 2534. รายงานการวิจัย เรื่อง บทบาทของคณะกรรมการ
กลุ่มโรงเรียนในการบริหารงานภายในกลุ่มโรงเรียน , วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : สำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.

รพีพร โตไทยะ. 2540. “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาวิชา
วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบแก้ปัญหาตามแนว
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (สำเนา).

รุ่งชีวา สุขดี. 2531 “การศึกษาผลการฝึกออกแบบการทดลองในการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น

ประอมศึกษาปีที่ 6”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา).

เรวดี กระโหมวงษ์และคณะ.2546.การศึกษาสภาพความต้องการและการพัฒนาทางวิชาการของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).2551.รายงานค่าสถิติพื้นฐานผลการ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.6) ปีการศึกษา 2551 จำแนกตามจังหวัด (ออนไลน์).สืบค้นจากเว็บไซต์ <http://www.niets.or.th>. [27 กรกฎาคม 2552]

-----2552.ความหมายของ O-NET (ออนไลน์).สืบค้นจากเว็บไซต์ <http://www.niets.or.th>. [12 สิงหาคม 2552]

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12.2548.วิวัฒนาการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม.ยะลา: สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12.

สุวิทย์ วงษาไฮ. 2532. “การศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 10”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.

สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (สำเนา).

อัมพวา รักบิดา. 2549. ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).

อาภรณ์ แสงรัสมิ. 2543. “ผลของการเรียนแบบใบ้ปัญญาเป็นหลักต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา).

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-สกุล

นายสุรชัย ไวยวรรณจิตร

วุฒิการศึกษา

วุฒิ สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษาที่สำเร็จ

ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2548

(ศึกษาศาสตร์)

การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ กำลังศึกษา

สถานที่ทำงาน

คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สถานที่ติดต่อ

3/57 ม.1 ต.รูสะมิแล อ.เมืองปัตตานี จ.ปัตตานี 94000

ประวัติผู้ร่วมผลักดันทางการศึกษาในพื้นที่ฯ ในฐานะผู้ช่วยวิจัย

อาจารย์อรพิน มะแซซาอิ

อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

นายนุรมาน จินตารา

เยาวชนนักพัฒนาการศึกษาของอำเภอยะหา จังหวัดยะลา

นายمامู กาเดร์

เยาวชนนักพัฒนาการศึกษาของอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

นายอับดุลฟาต๊ะห์ บิลเจ๊ะและ

เยาวชนนักพัฒนาการศึกษาบ้านทอนของอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส